

Uzimajući u obzir razvoj ruskoga jezika kao i stepen razumljivosti pojedinih tekstova, redaktori su priloge iz dijelova a) i djelomično b) popratili usporednim prijevodima (»Ogledalo-prijevod«), dok su ostali tekstovi u bilješkama na dnu stranica snabdjeveni samo potrebnim tumačenjima pojedinih danas teže razumljivih riječi. Na kraju knjige nalaze se komentari uz priloge (str. 699—792) kao i sasvim kratak rječnik (str. 793—796). Prijevodi i komentari tekstova pripadaju peru istaknutih sovjetskih stručnjaka za staru rusku književnost kao što su: V. P. Adrianova-Peretc, D. S. Lihačev, L. A. Dmitrijev, R. P. Dmitrijeva, J. S. Lurje, O. V. Tvorogov, A. M. Pančenko, J. K. Begunov, M. A. Salmina, G. M. Prohorov, N. F. Droblenkova, M. D. Kagan-Tarkovska, A. N. Robinson.

Tekstovi su popraćeni sa dvanaest ilustracija, minijatura iz starih rukopisa ili reprodukcija starih ikona.

»Izbornik« će izvrsno poslužiti i kao zanimljivo štivo i kao sredstvo za populariziranje i bolje upoznavanje stare ruske književnosti. Za naše povjesničare nacionalnih književnosti »Izbornik« i u ovakvom obliku i obimu pružit će dosta građe i misli za dublje proučavanje vlastite književne baštine. To vrijedi ne samo za onaj dio naših književnosti koje su bile u neprekidnoj vezi s bizantsko-pravoslavnom književnom tradicijom, nego i za hrvatsku glagoljsku književnost, što uostalom dokazuju i neka najnovija istraživanja s toga područja.

Malik Mulić

СТЕФАНИТ И ИХНИЛАТ (Средневековая книга басен по русским рукописям XV—XVII веков); издание подготовили О. П. ЛИХАЧЕВА и Я. С. ЛУРЬЕ, перевод греческого текста Е. Э. ГРАНСТРЕМ и В. С. ШАНДРОВСКОЙ. — Издательство »Наука« (Ленинградское отделение), Ленинград, 1969; стр. 251.

Iako skromna po svom obimu, ali bogata po sadržaju, cijenjena, osuđivana, zaboravljena (sve prema prilikama) ova je knjiga najbolji primjer latinske poslovice: »Habent sua fata libelli«. Kroz vjekove i prostor putovala je od daleke Indije do zapadne Evrope mijenjajući svoje ime (»Pančatantra«, »Kalila i Dimna«, »Stefanit i Ihnilat«) da bi ušla u sastav i našega kulturnog naslijeđa. Slavenski prijevod ovoga djela nastao je kod Južnih Slavena, ali je teško utvrditi danas je li prevodilac bio Srbin ili Bugarin. Prijevod je svakako postojao već u XIV st. jer njegove prijepise u ruskoj redakciji nalazimo u XV st. Taj spomenik poučne književnosti neki su nazvali »ogledalom za feudalnoga vladara koje ga poučava kako treba pravedno upravljati«, dok ga je talijanski utopist XVI st. Antonio Doni ironički nazvao »filozofijom morala«. Poslije Bikove pogibije Doni zajedljivo primjećuje u svojoj verziji ovoga djela: »Evo kako se ostvaruje pravda među sinjorima, sinjorčićima i dvorjanima u životinjskom svijetu!«. I srpski i bugarski književnici u razdoblju od kraja XII do kraja XIV vijeka imali su prilike da se nagledaju te velikaške »pravde« pa je i slavenski prijevod »Stefanita i Ihnilata« mogao nastati kao »protest realnosti« (termin A. N. Veselovskoga) protiv proglašavanih ideala viteško-feudalnoga društva.

Kako su južnoslavenski istraživači historije književnosti posvetili veoma malo pažnje »Stefanitu i Ihnilatu«, izdanje o kojem je ovdje riječ može izvršno poslužiti kao poticaj i polazna baza za dalje istraživanje književne povijesti ovoga spomenika kod nas, jer to nije samo goli tekst ruske redakcije. Nakon kratkoga predgovora iz pera J. S. Lurjea u knjizi se nalaze tekstovi triju osnovnih ruskih kopija: Sinodalne (pripremila za tisak O. P. Lihačeva), Trojicke (pripremio J. S. Lurje) i Tolstovske (pripremila O. P. Lihačeva), str. 7—101. Poslije tekstova na staroruskom jeziku slijede veoma važni prilozi, i to: 1) Grčki tekst »Stefanita i Ihnilata« u prijevodu (na suvremeni ruski jezik) od E. E. Granstremove i V. S. Šandrovske, popraćen zanimljivim napomenama, str. 105—157, 2) članak-studija J. S. Lurjea: »Stefanit i Ihnilat« u ruskoj književnosti XV v., str. 158—188, i 3) ne manje važna studija tekstološkoga karaktera iz pera O. P. Lihačeva: »Stefanit i Ihnilat« u ruskoj rukopisnoj tradiciji, str. 188—215. 4) Naredne dvije strane posvećene su pravilima prenošenja staroruskoga teksta s onovremenom grafijom i pravopisom u ovo izdanje gdje je pismo prilagođeno današnjim prilikama. 5) Razdio o varijantama zajednički su pripremili J. S. Lurje i O. P. Lihačeva (str. 218—220). 6) Komentar teksta napisao je J. S. Lurje (221—244). 7) Indeks imena sastavila je M. D. Kagan-Tarkovska (str. 245—248). 8) Na kraju je popis ilustracija (17), među kojima ima nekoliko minijatura iz tzv. Rogoškog prijepisa (kopije), fotokopija rukopisnih tekstova XV st. i dvije ilustracije iz češkoga izdanja »Kalile i Dimne« (također iz XV st.) tj. »Pravidlo lidského života«.

Zaključujući ovaj prikaz, možemo reći da su nas priređivači izdanja obradovali zanimljivom knjigom, ali isto tako obavezali na dalja istraživanja problema kojemu su oni sami udijelili dosta stvaralačke pažnje.

Malik Mulić

JOSEF KURZ, Učebnice jazyka staroslověnského, Praha 1969, str. 245.

Postoji mnogo gramatika staroslavenskoga jezika koje su napisali najbolji specijalisti svijeta pa je teško očekivati da će se u svakome novome udžbeniku naći mnogo novih otkrića ili novih prilaza problemima. Od udžbenika, namijenjenoga u prvom redu studentima-slavistima, ne treba očekivati mnogo novoga što bi samo moglo izazvati kod učenika nepotrebno kolebanje pri usvajanju osnovnih znanja. Osnovni zadatak udžbenika je njegova pedagoška vrijednost i cilj, njegova metoda strana koja olakšava proces usvajanja materijala. Međutim, s druge strane, u udžbeniku naučnoga autoriteta, koji ima velike lične zasluge u proučavanju stsl. jezika i koji posjeduje dugogodišnje pedagoško iskustvo na univerzitetu neminovno moramo očekivati i novo u registriranju neprekidnoga nagomilavanja znanja u živom procesu razvitka nauke. Udžbenik stsl. jezika J. Kurza predstavlja sjajan priručnik za studente, kako u metodološkom pogledu, tako i u odnosu na ispravnost i preglednost svih najvažnijih problema na području stsl. jezika. Udžbenik obuhvaća šest dije-